

PRÁVNICKÉ OSOBY

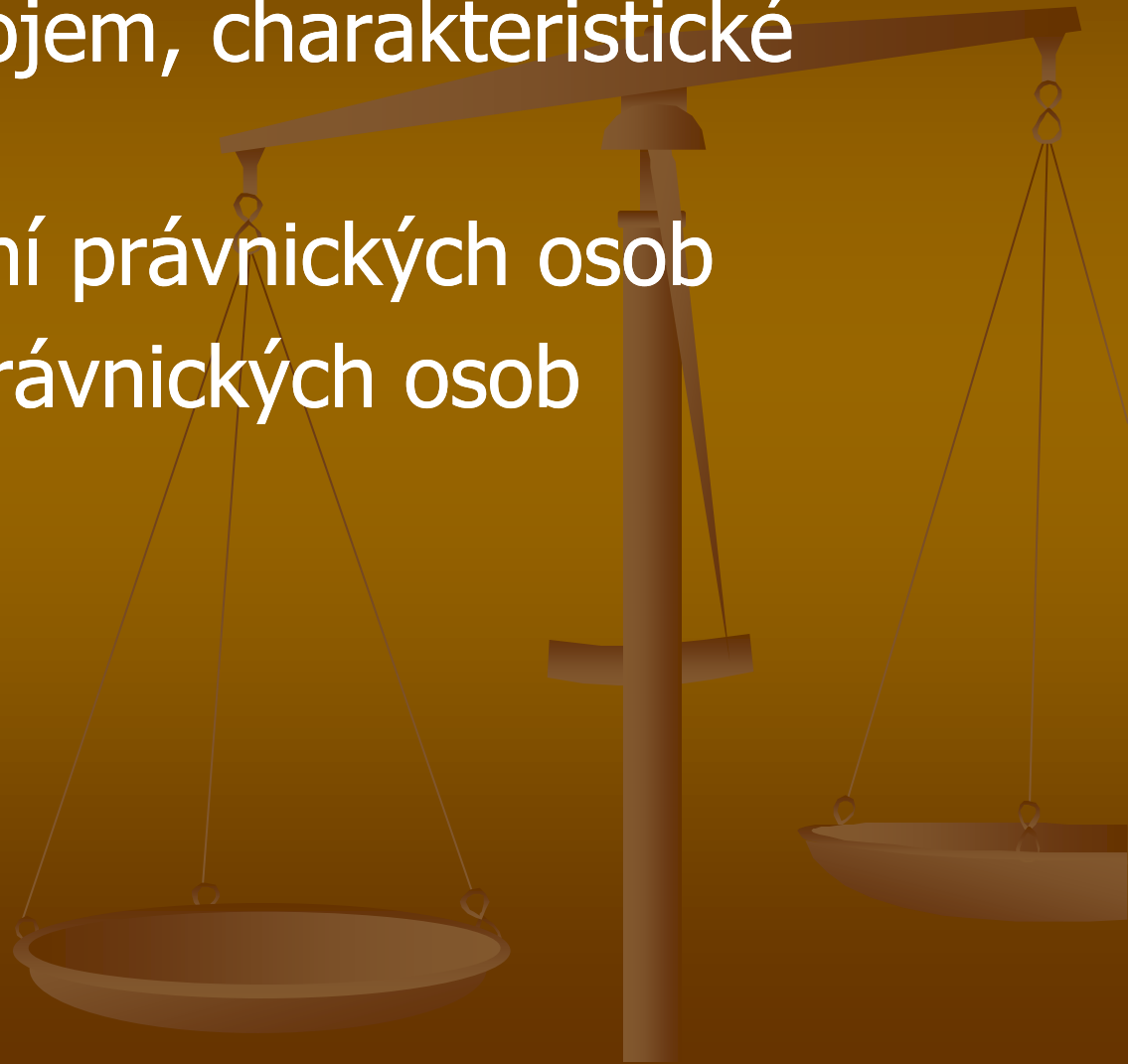
Občanské právo hmotné III.

JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

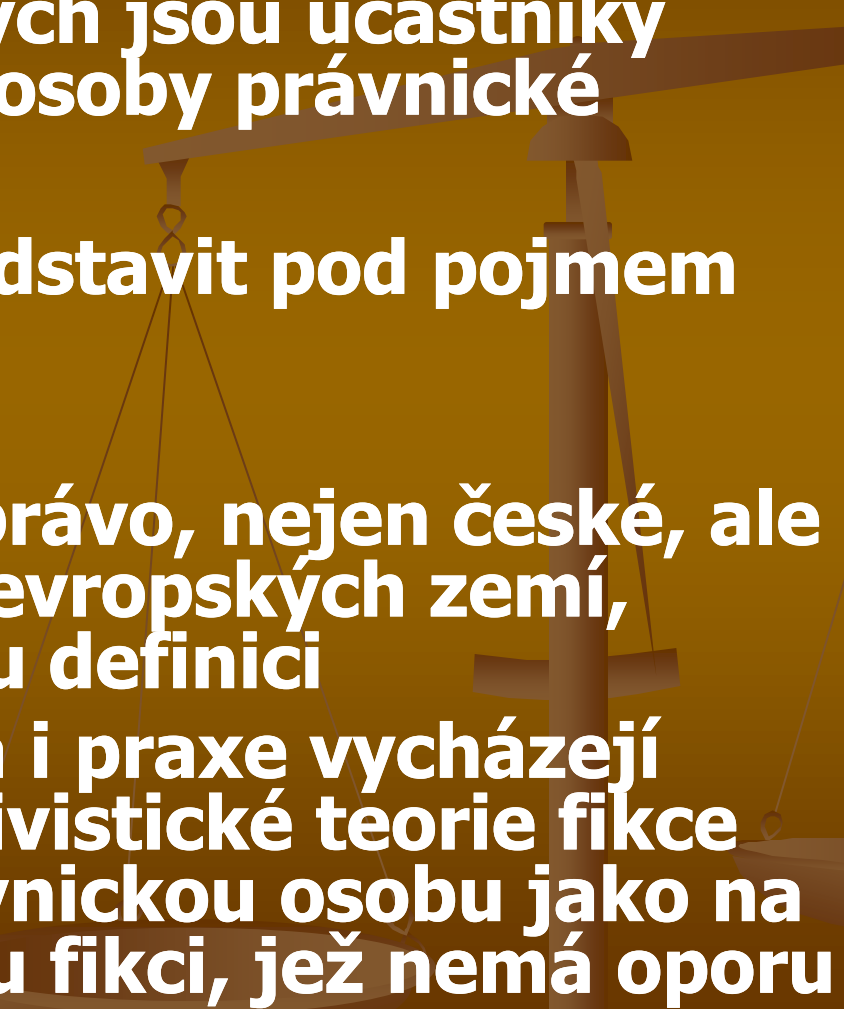
2011

Osnova:

1. Opakování – pojem, charakteristické znaky
2. Právní zakotvení právnických osob
3. Kategorizace právnických osob
4. Postavení státu

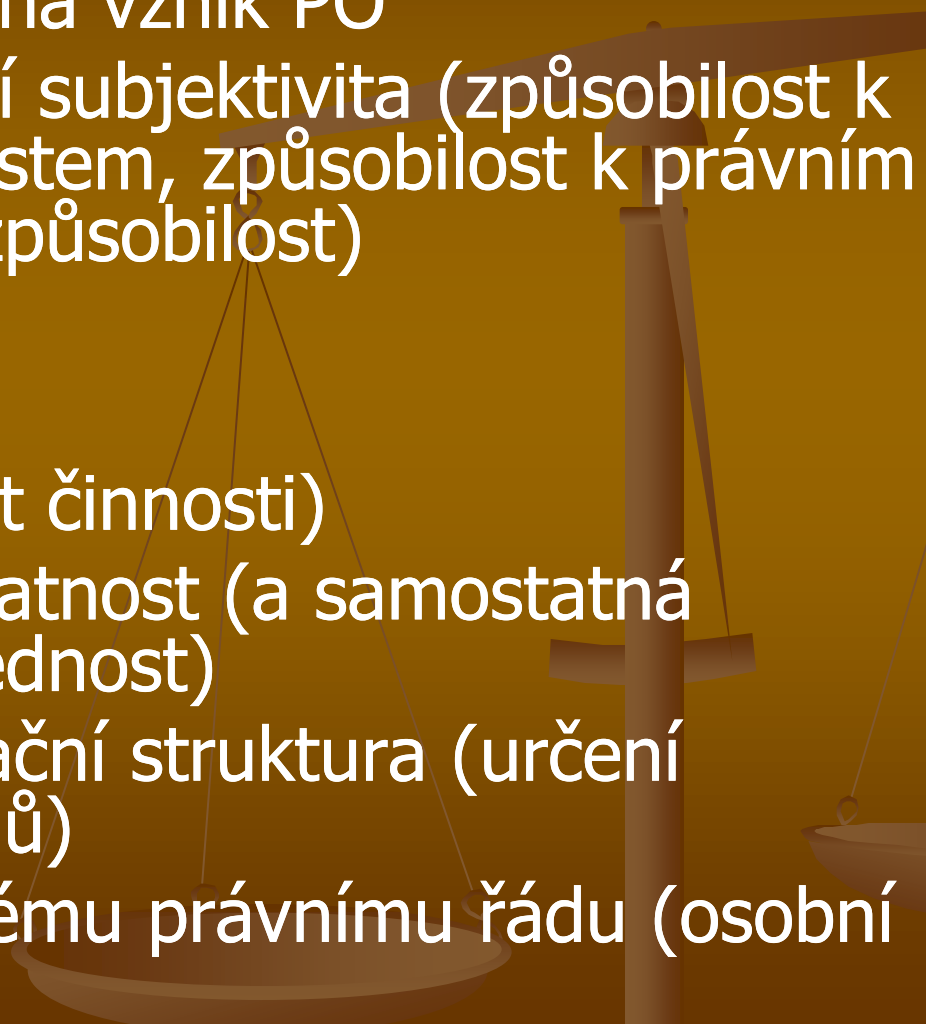
PRÁVNICKÉ OSOBY

- Vedle osob fyzických jsou účastníky právních vztahů i osoby právnické
  - Co si můžeme představit pod pojmem právnická osoba?
  - Současné platné právo, nejen české, ale ani právo dalších evropských zemí, nenabízí zákonnou definici
  - Česká právní věda i praxe vycházejí především z pozitivistické teorie fikce pohlížející na právnickou osobu jako na pouhou juristickou fikci, jež nemá oporu v reálném světě.
-

PRÁVNICKÉ OSOBY

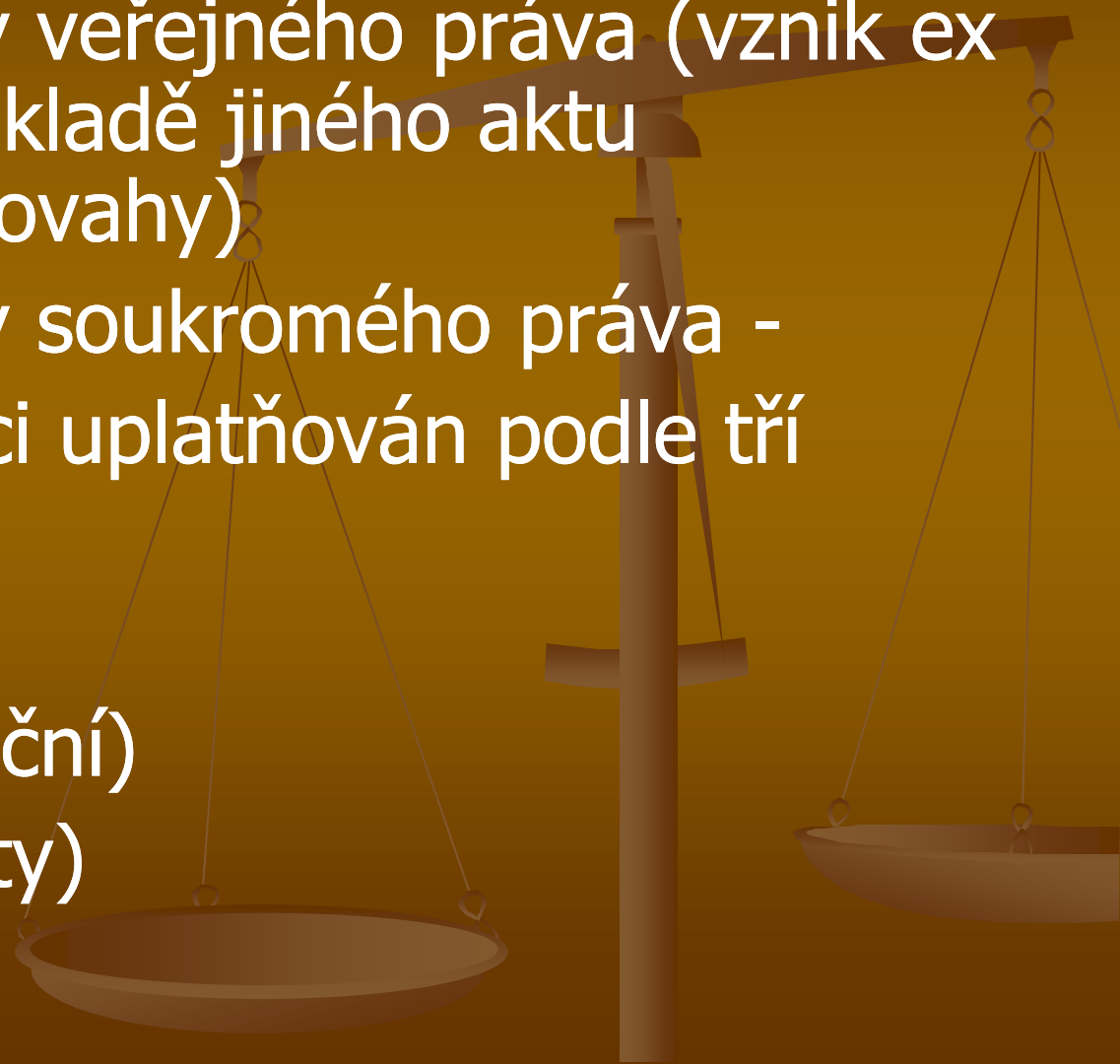
- V právních předpisech soukromého práva v Česku i v dalších evropských zemích platí většinou *numerus clausus* právnických osob, což souvisí s přijetím fikční teorie
- Tato typizace právních forem slouží především k ochraně práv třetích osob a osob zúčastněných.

CHARAKTERISTICKÉ a IDENTIFIKAČNÍ ZNAKY PRÁVNICKÉ OSOBY

- Vliv státu a práva na vznik PO
  - Samostatná právní subjektivita (způsobilost k právům a povinnostem, způsobilost k právním úkonům, deliktní způsobilost)
  - Název
  - Sídlo
  - Účel, CÍL (předmět činnosti)
  - Majetková samostatnost (a samostatná majetková odpovědnost)
  - Minimální organizační struktura (určení statutárních orgánů)
  - Příslušnost k určitému právnímu řádu (osobní status)
-

1. Vliv státu a práva na vznik PO

- Právnícké osoby veřejného práva (vznik ex lege nebo na základě jiného aktu veřejnoprávní povahy)
- Právnícké osoby soukromého práva -
  - Vliv veřejné moci uplatňován podle tří principů:
    - koncesní
    - legality (registrační)
    - volnosti (liberality)

2. Způsobilost k právům a povinnostem

- **Současné pojetí vychází principu tzv. generální právní subjektivity právnických osob, tedy z**
  - **subjektivity FO (s výjimkou souvisejících s lidskou přirozeností),**
Příčemž je možné:
    - **omezení daného povahou PO**
(důvod opuštění spec. subj.: ochrana třetích osob před překročením oprávnění osob jednajících jménem PO)

3. Způsobnost k právním úkonům

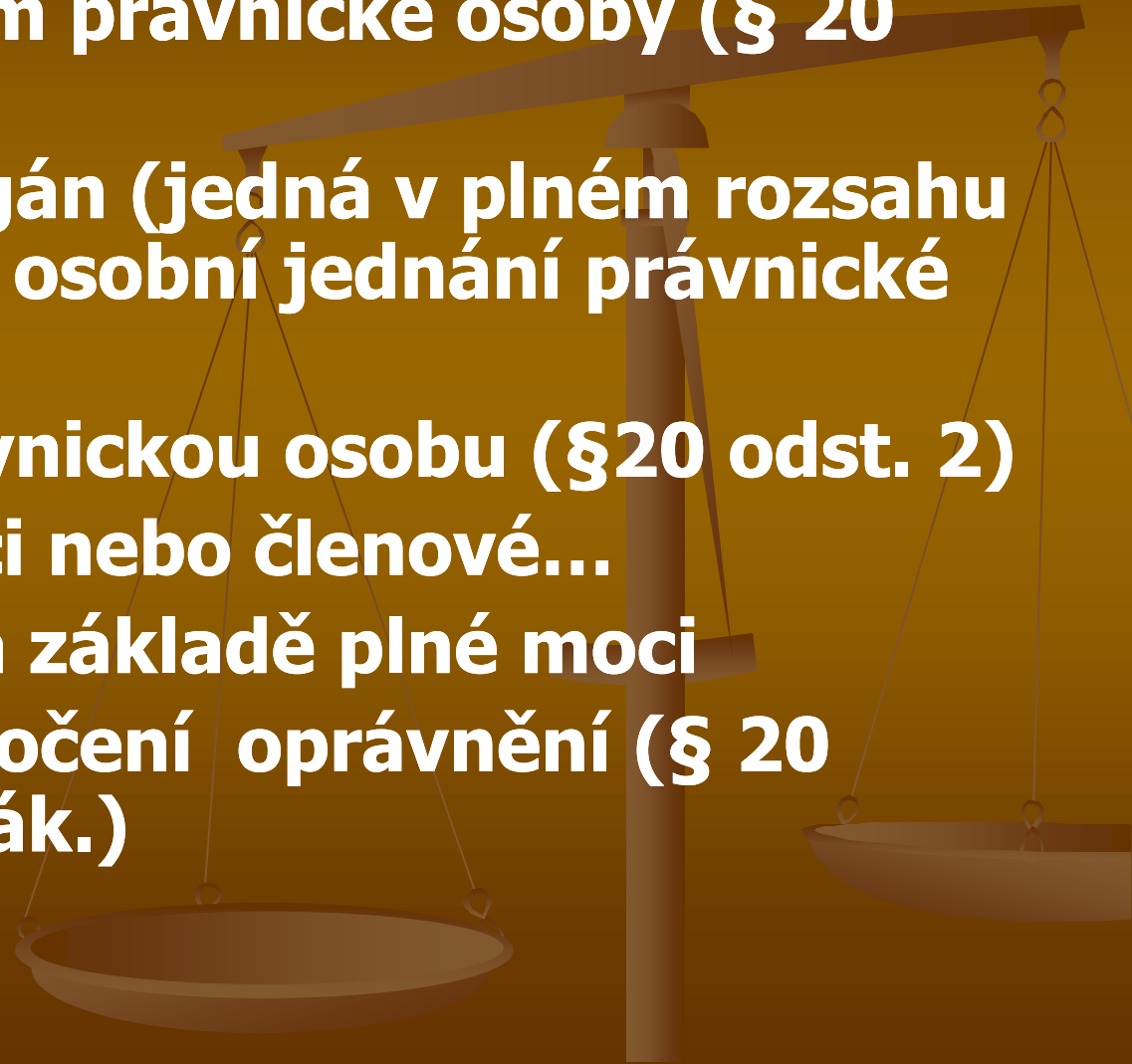
Jednání jménem právnické osoby (§ 20 odst. 1 OZ):

- **Statutární orgán (jedná v plném rozsahu statutu PO) – osobní jednání právnické osoby**

Jednání za právnickou osobu (§20 odst. 2)

- **Jiní pracovníci nebo členové...**
- **Zmocněnci na základě plné moci**

Následky překročení oprávnění (§ 20 odst. 2 obč. zák.)

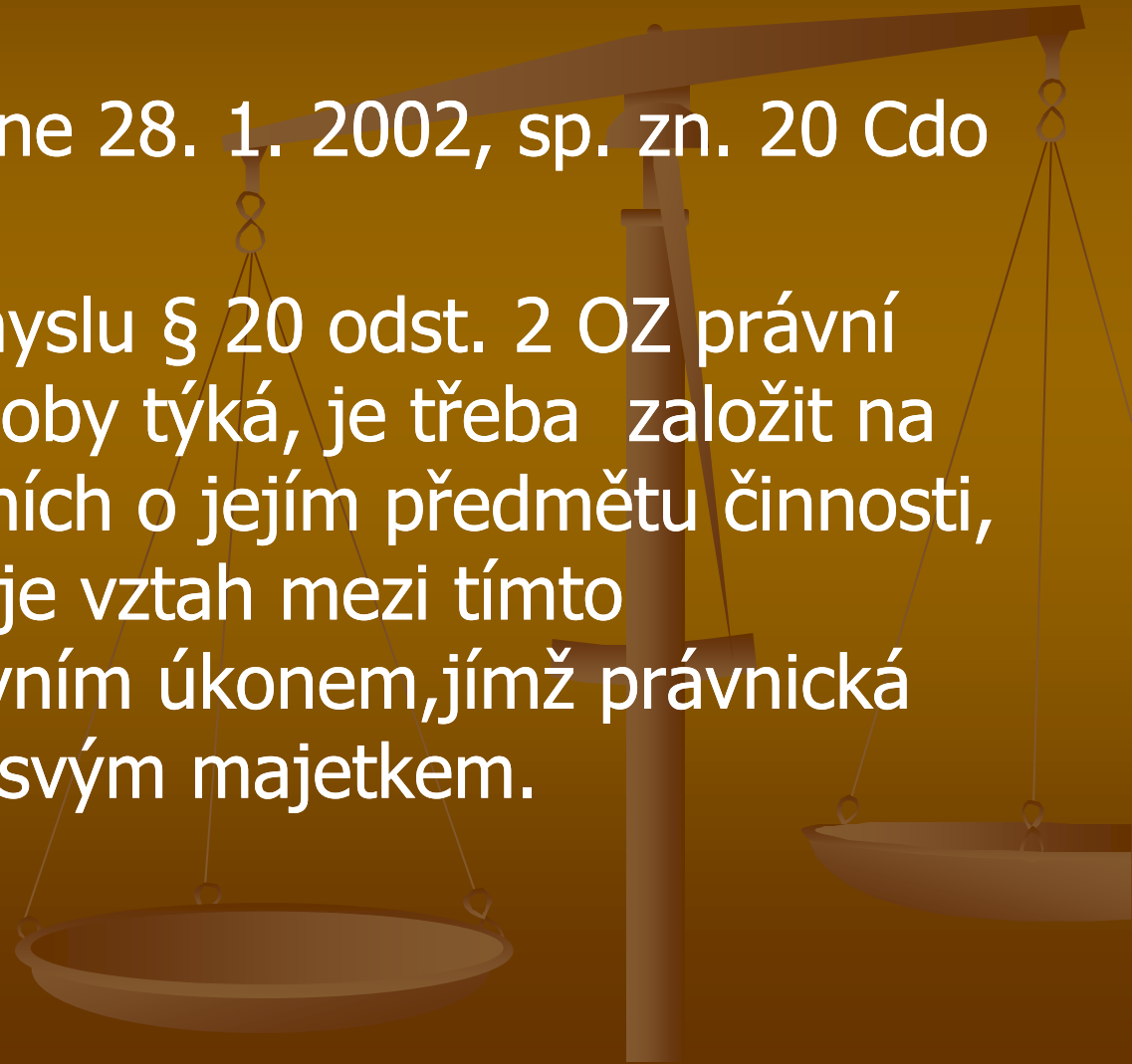

Související judikatura:

- Např.
- Rozsudek NS ze dne 28. 1. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1418/2002:

Úsudek, že se ve smyslu § 20 odst. 2 OZ právní úkon právnické osoby týká, je třeba založit na konkrétních zjištěních o jejím předmětu činnosti, včetně toho, jaký je vztah mezi tímto předmětem a právním úkonem, jímž právnická osoba nakládá se svým majetkem.

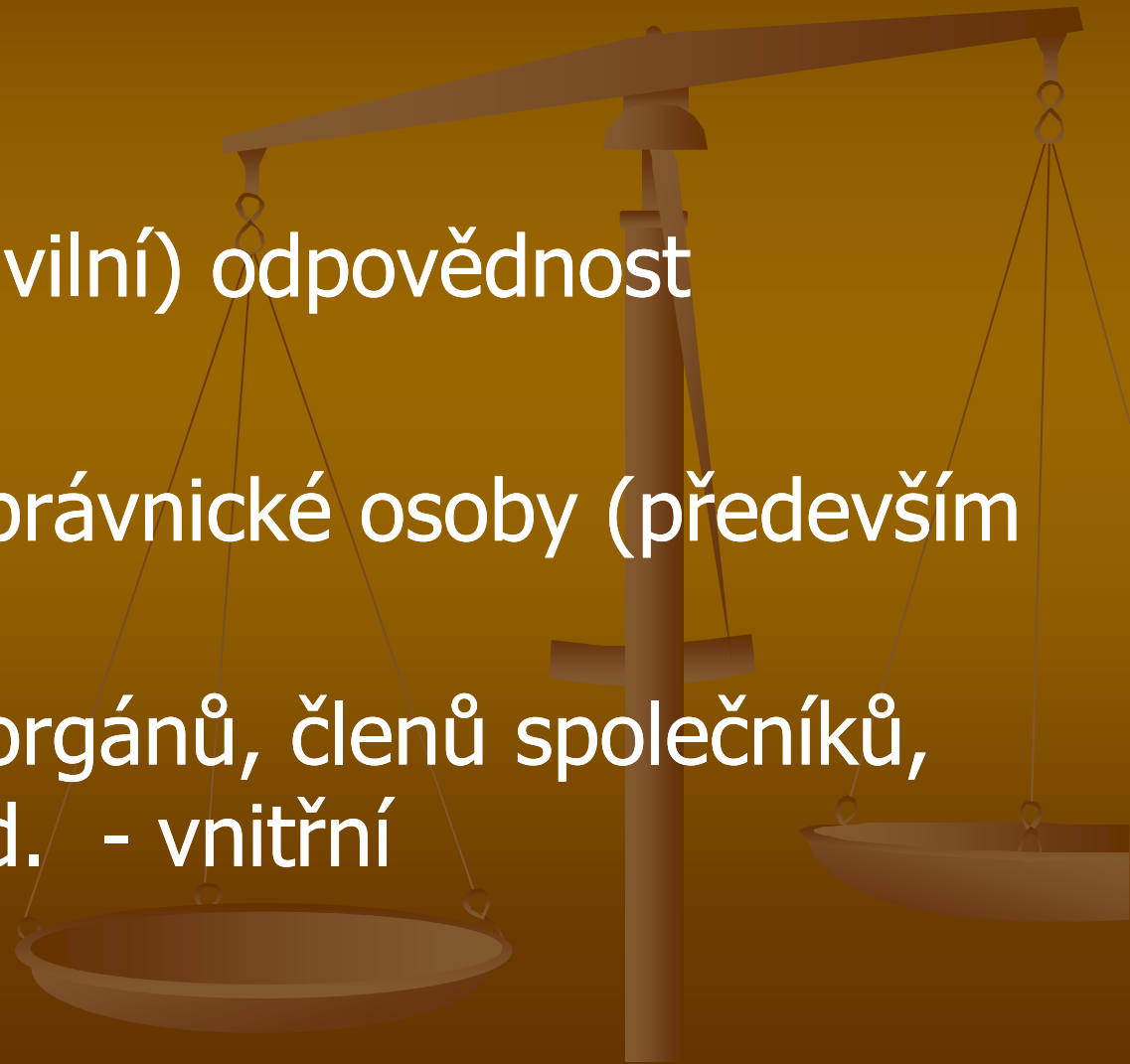
4. Deliktní způsobilost právnických osob

Nutno odlišit :

- Trestně právní
- Majetkovou (civilní) odpovědnost

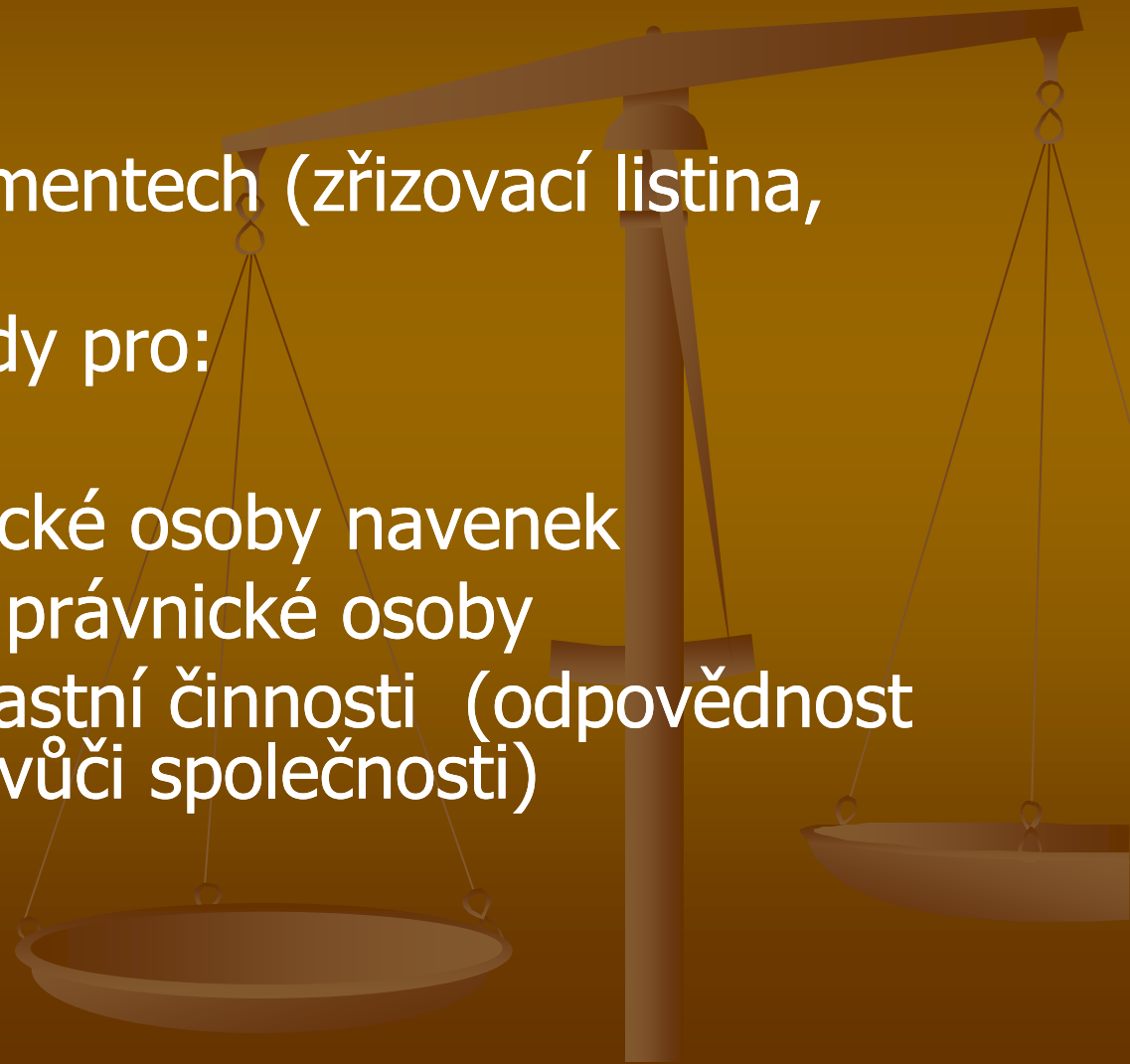
Nutno odlišit:

- Odpovědnost právnické osoby (především vůči 3 os.)
- Odpovědnost orgánů, členů společníků, zakladatelů atd. - vnitřní

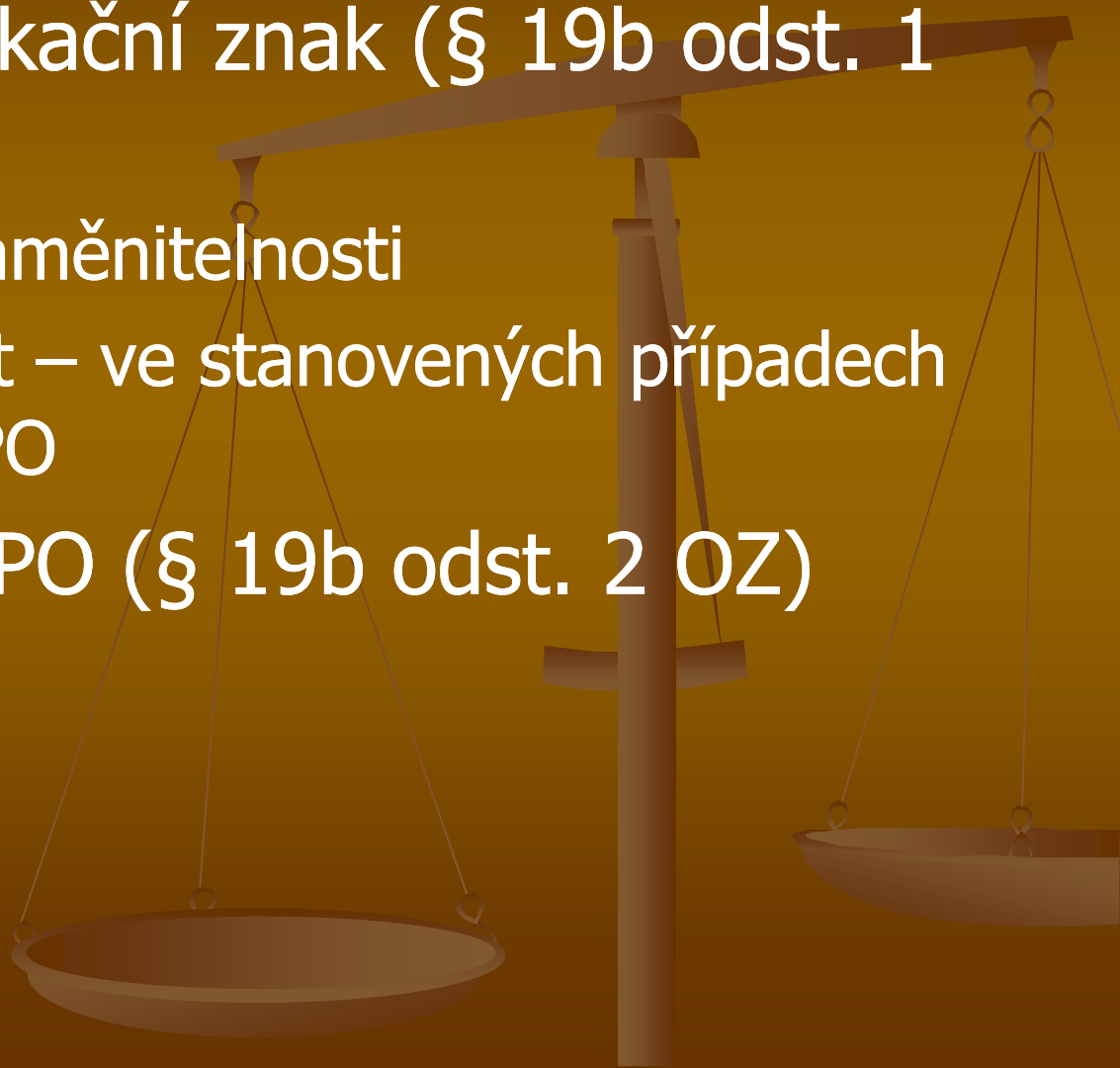
5. Organizační struktura

- Bývá stanovena:
  - Přímo zákonem
  - Ve vnitřních dokumentech (zřizovací listina, stanovy, statut)
- Vytváří předpoklady pro:
  - Tvorbu vůle
  - Projev vůle právnické osoby navenek
  - Projev vůle uvnitř právnické osoby
  - Vnitřní kontrolu vlastní činnosti (odpovědnost vůči sobě samé a vůči společnosti)

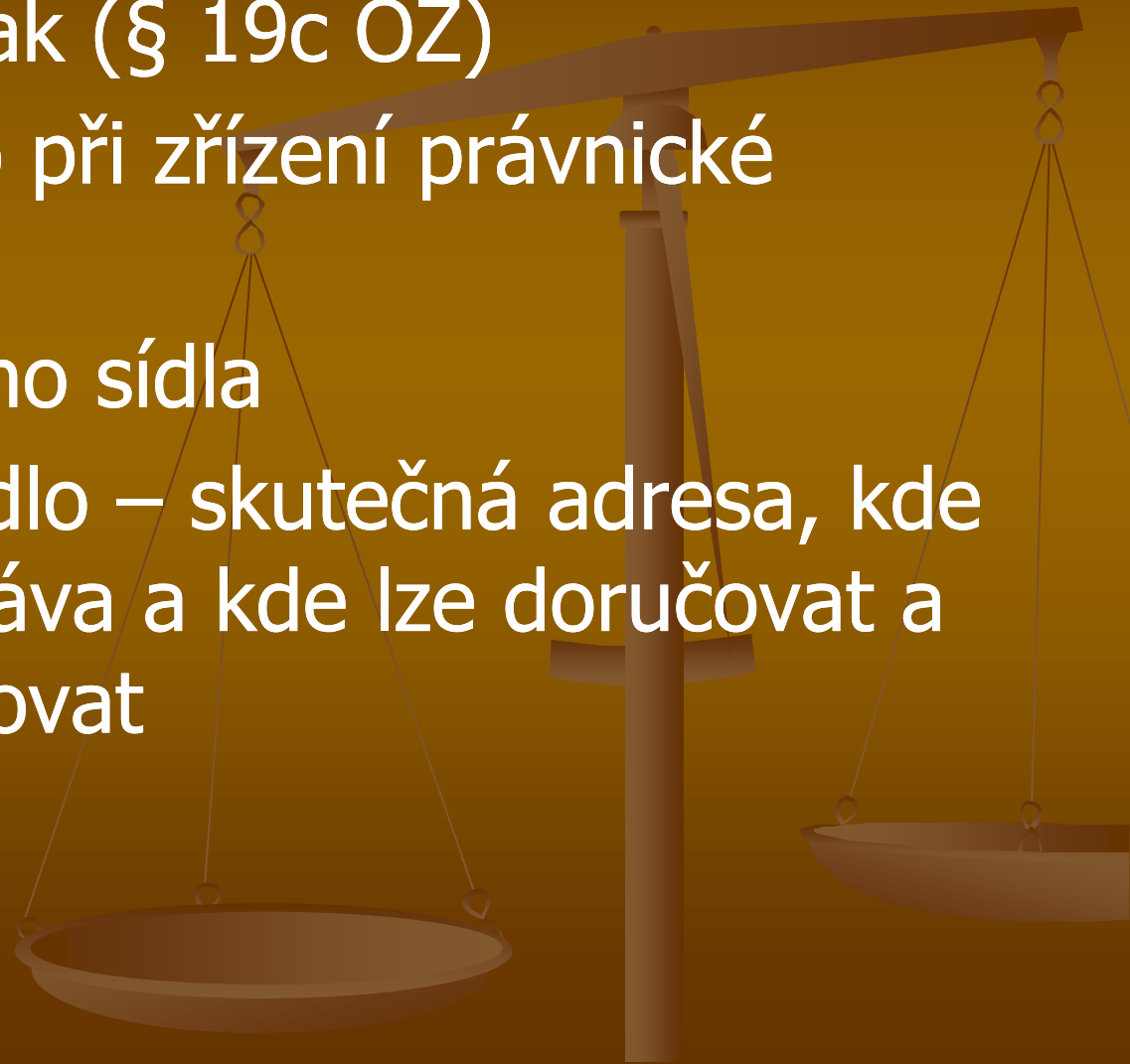
6. Název

- Základní identifikační znak (§ 19b odst. 1 OZ)
  - Požadavek nezaměnitelnosti
  - Povinná součást – ve stanovených případech označení typu PO
- Ochrana názvu PO (§ 19b odst. 2 OZ)

7. Sídlo

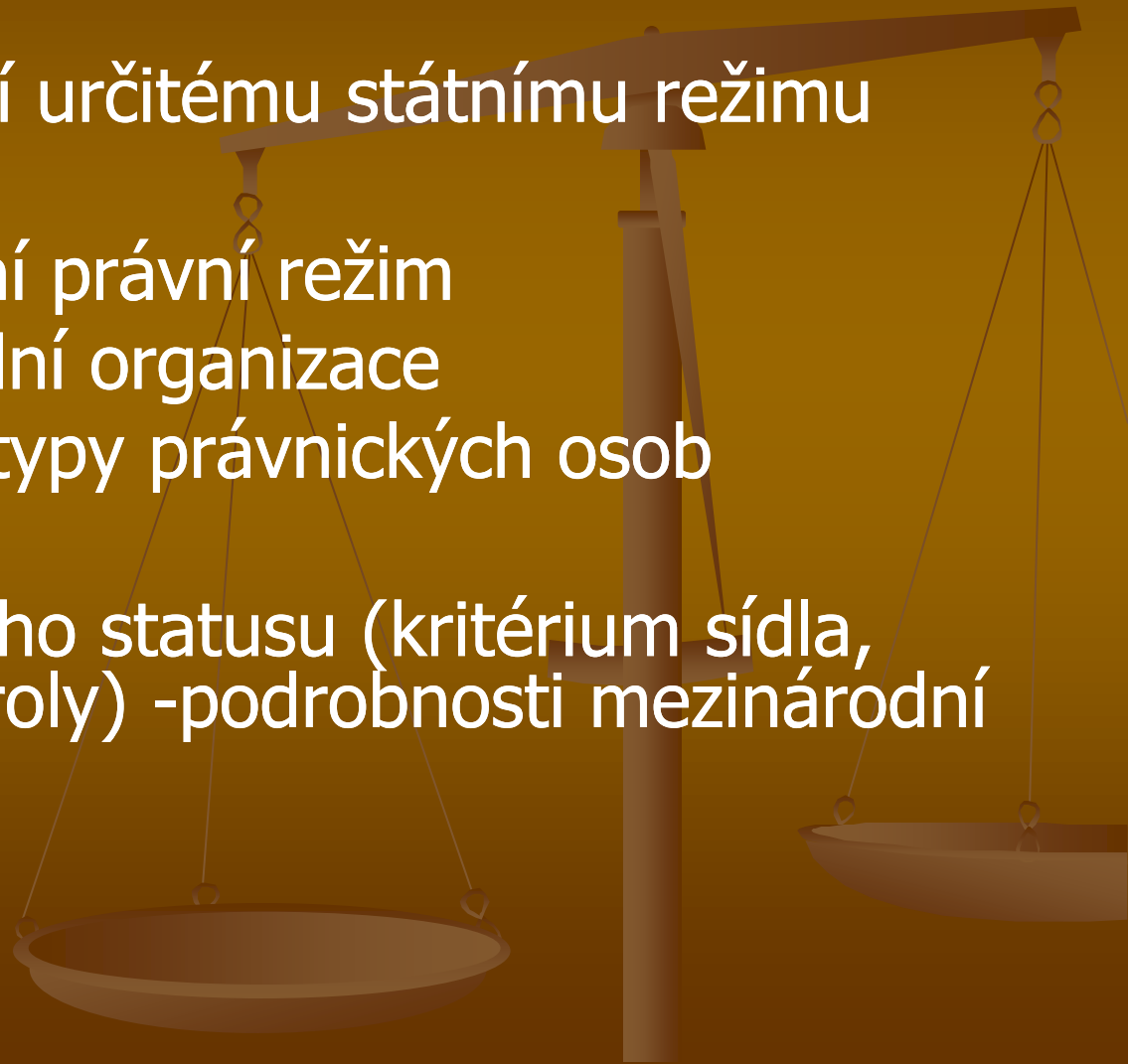
- Identifikační znak (§ 19c OZ)
- Musí být určeno při zřízení právnické osoby
- pojetí skutečného sídla
- Registrované sídlo – skutečná adresa, kde je umístěna správa a kde lze doručovat a osobně kontaktovat

8. Národnost (osobní status)

- Původně:
  - podřízení určitému státnímu režimu
- dnes:
  - vnitrostátní právní režim
  - mezinárodní organizace
  - evropské typy právnických osob

Problematika osobního statusu (kritérium sídla, inkorporace, kontroly) -podrobnosti mezinárodní právo soukromé

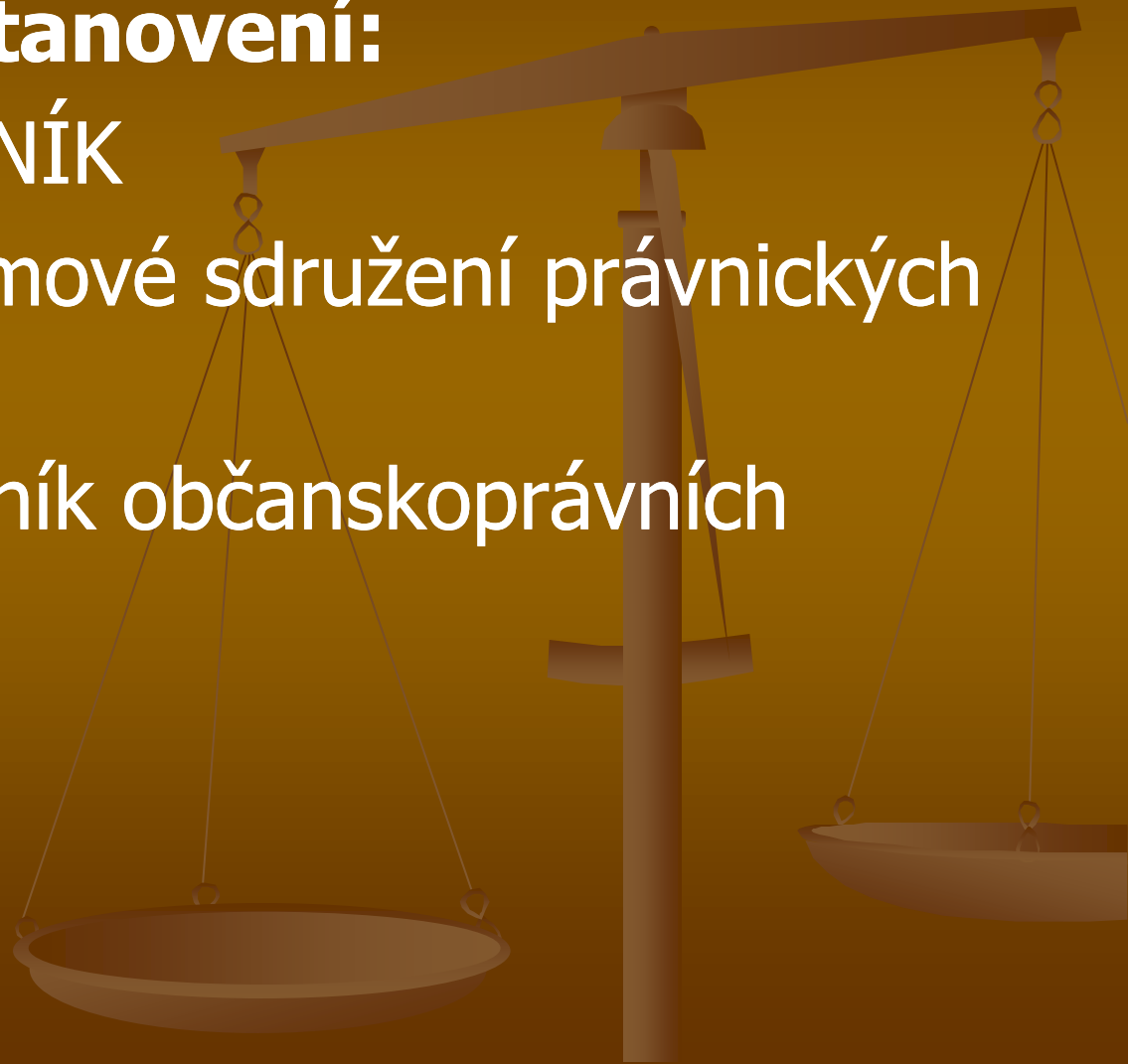

Právní předpisy určující pro právnícké osoby

■ **Související ustanovení:**

OBČANSKÝ ZÁKONÍK

- § 20f – 20j, zájmové sdružení právnických osob
- § 21, stát účastník občanskoprávních vztahů

Související předpisy:

- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 19, § 20
- zákon č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v Československé socialistické republice, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 381/1991 Sb., o komoře veterinárních lékařů České republiky, ve znění pozdějších předpisů

související předpisy

- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 27 a násl., § 56 a násl., § 761 odst. 1
- zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů

související předpisy

- zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 472/1992 Sb., o Státním fondu tržní regulace v zemědělství, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 524/1992 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů , ve znění pozdějších předpisů, § 9 a násl.
- zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnosti informační službě České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelnách a úvěrových družstvech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů

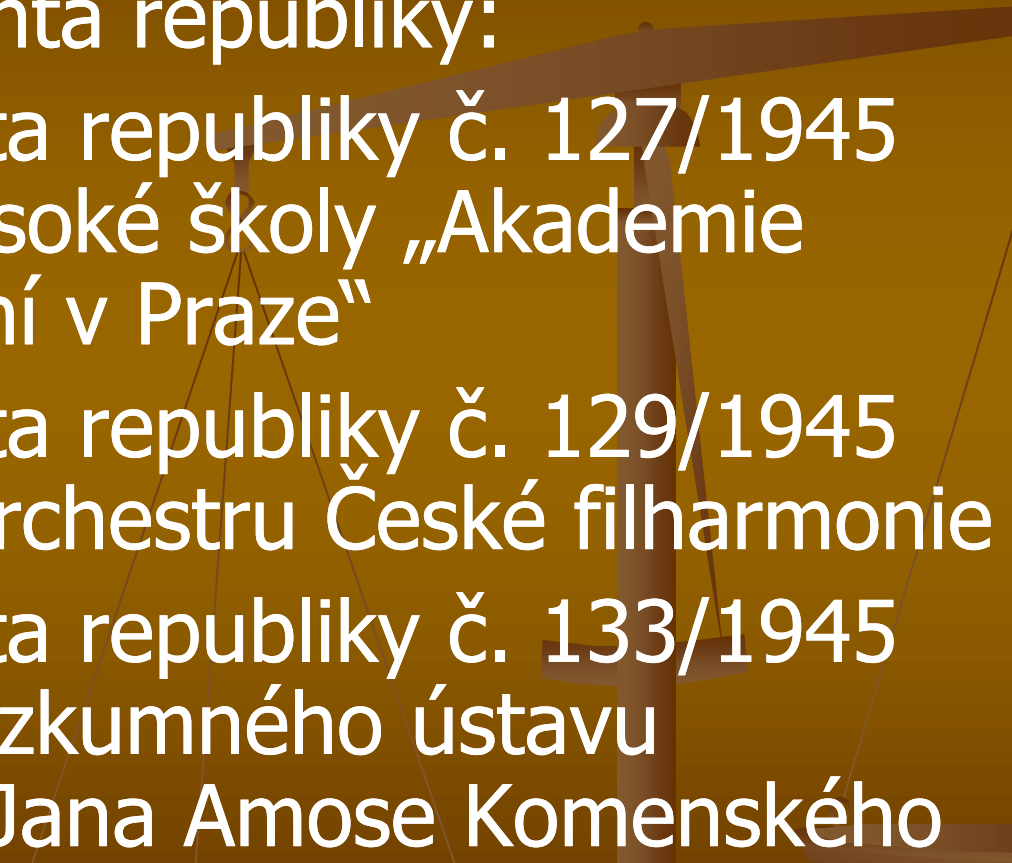
související předpisy

- zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech , ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, § 19 a násl..

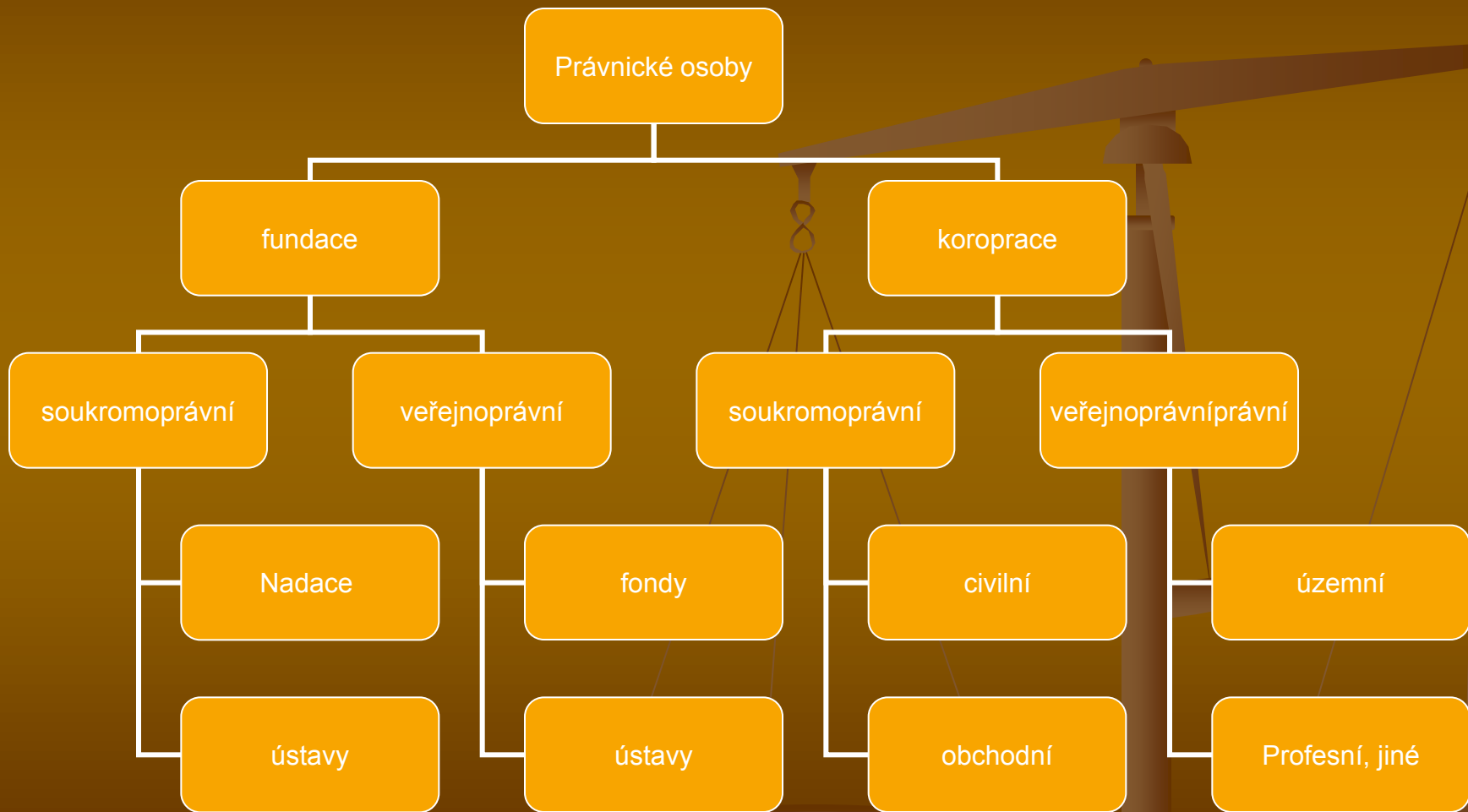
Související předpisy

- zákon č. 3/2002 Sb., o právním postavení církví a náboženských společností, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích - § 4, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 262/ 2006, zákoník práce

související předpisy:

- Dekrety prezidenta republiky:
  - dekret prezidenta republiky č. 127/1945 Sb., o zřízení vysoké školy „Akademie muzických umění v Praze“
  - dekret prezidenta republiky č. 129/1945 Sb., o státním orchestru České filharmonie
  - dekret prezidenta republiky č. 133/1945 Sb., o zřízení Výzkumného ústavu pedagogického Jana Amose Komenského
-

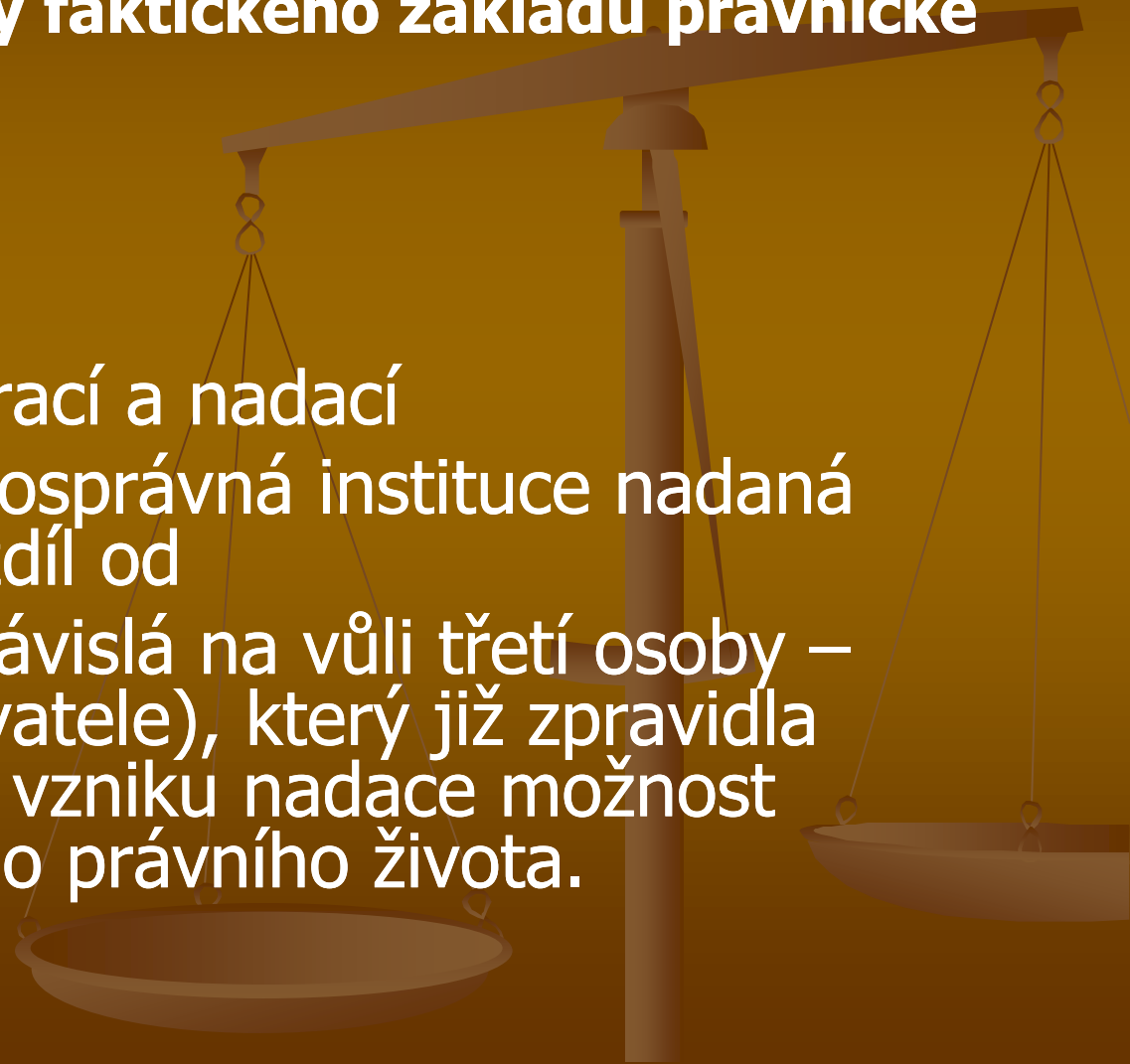
KATEGORIZACE PRÁVNICKÝCH OSOB

Členění právnických osob I.

1. dle charakteristiky faktického základu právnické osoby

- **nadace (fundace)**
- **Korporace**

- Rozdíl mezi korporací a nadací
- korporace je samosprávná instituce nadaná vlastní vůlí, na rozdíl od
- nadace, která je závislá na vůli třetí osoby – zakladatele (zřizovatele), který již zpravidla nemá po vlastním vzniku nadace možnost zasahovat do jejího právního života.

Členění právnických osob II.

2. dle právního důvodu jejich vzniku a zaměření jejich činnosti

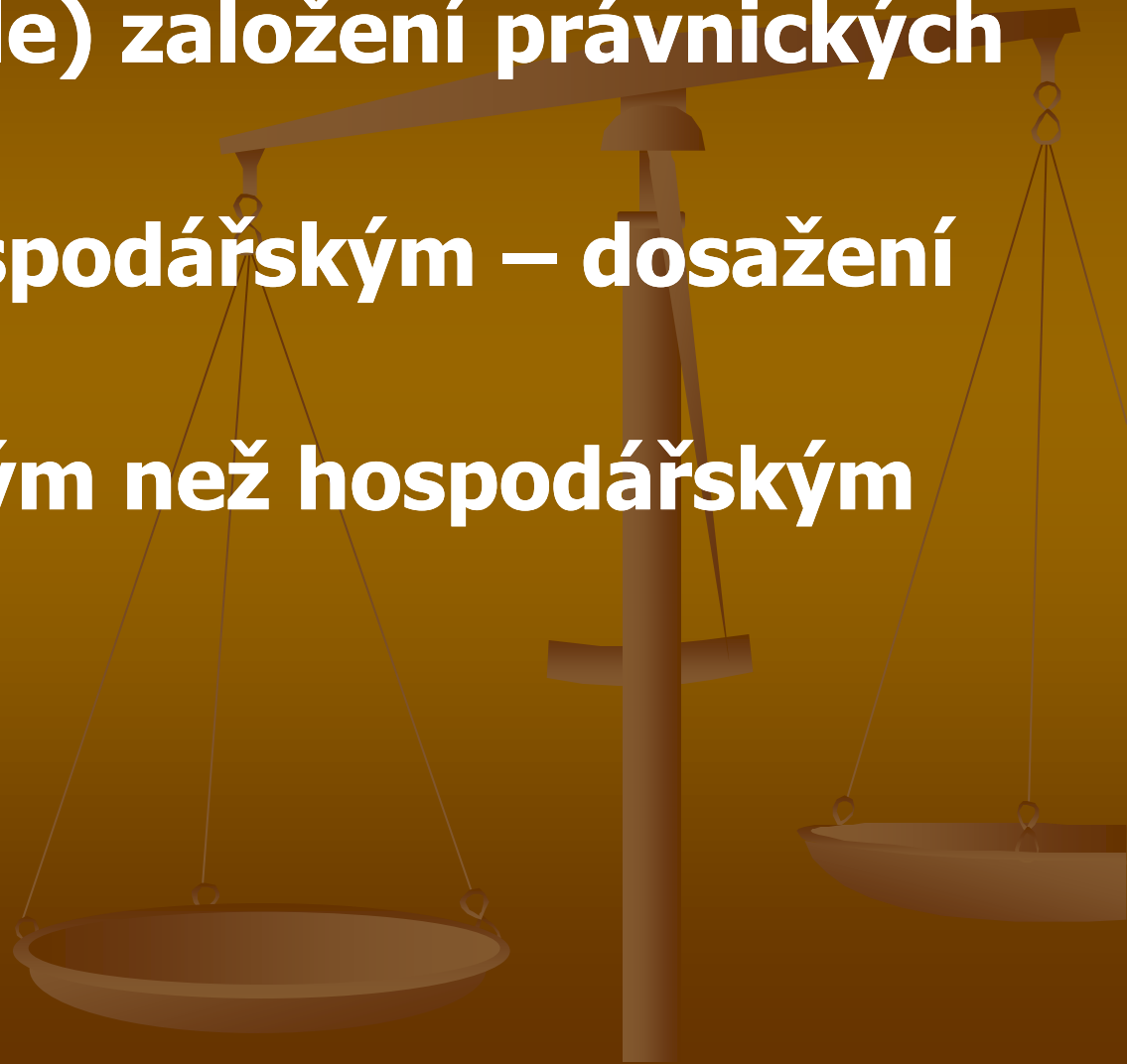
- právnické osoby veřejného práva
  - vznikají aktem veřejné moci (přímo ex lege nebo veřejnoprávním aktem)
- právnické osoby soukromého práva
  - nutný prvotní soukromoprávní projev vůle
    - zákonodárce pak stanoví soubor typů právnických osob a určí způsob vzniku

Členění právnických osob III.

3. dle účelu (cíle) založení právnických osob

- za účelem hospodářským – dosažení zisku
- za účelem jiným než hospodářským

Soukromoprávní korporace - civilní

Je samosprávnou institucí, ve které dochází ke spojení více osob za určitým společným účelem (cílem)

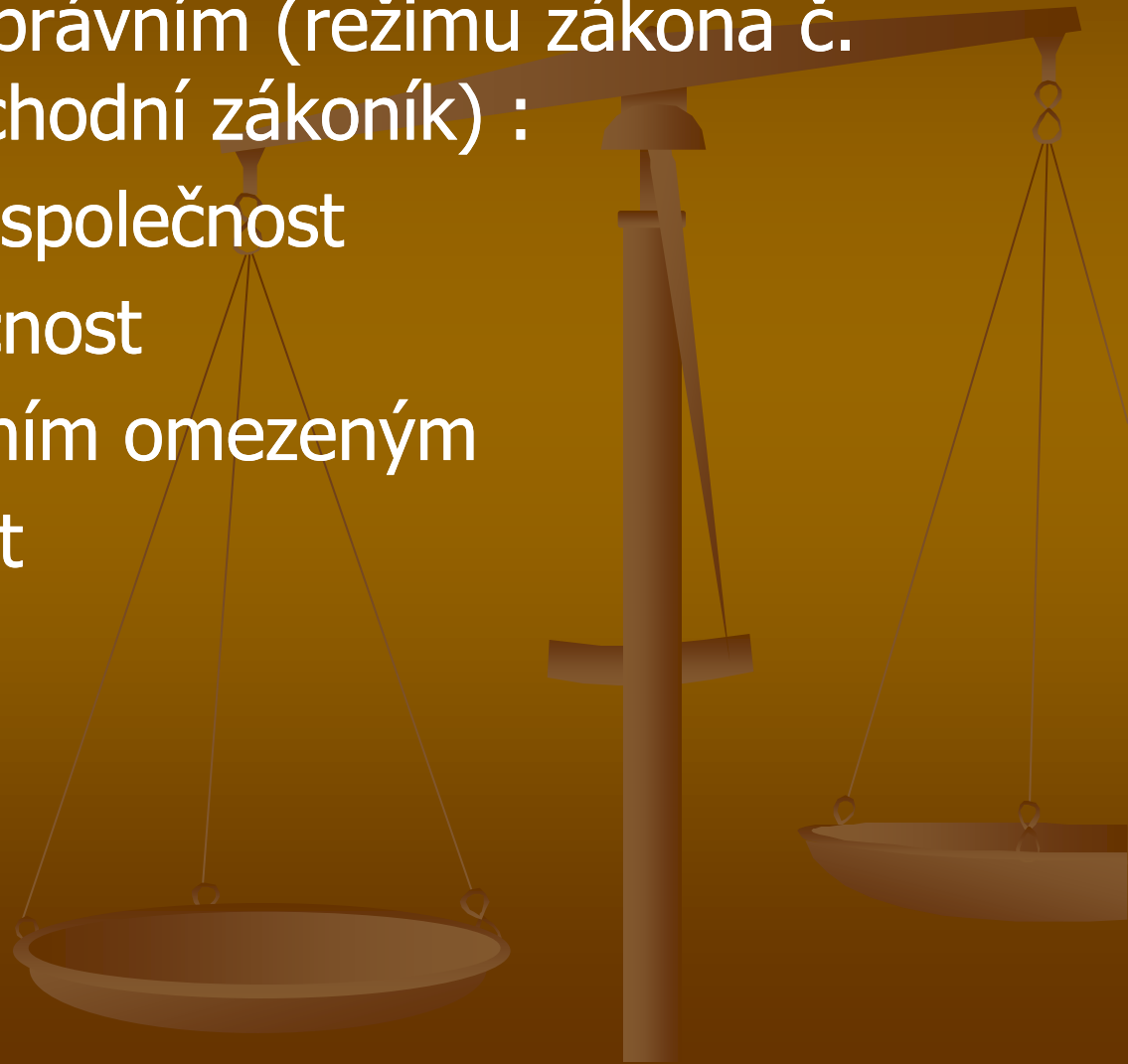
1. V režimu občanskoprávním (tam, kde je subsidiárně použitelná obecná. úprava zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku)

- zájmová sdružení právnických osob (§20f a násl. obč. zák.)
- spolky včetně odborových organizací (zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů)
- organizace s mezinárodním prvkem (zákon č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v Československé socialistické republice)
- politické strany a politická hnutí (zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích),
- církve a náboženské společnosti (zákon č. 3/2002 Sb., o právním postavení církví a náboženských společností).
- společenství vlastníků jednotek (§ 9 a násl. zákona č. 72/1994 Sb., zákona o vlastnictví bytů)

Soukromoprávní korporace - obchodněprávní

V režimu obchodně právním (režimu zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník) :

- Veřejná obchodní společnost
- Komanditní společnost
- Společnost s ručením omezeným
- Akciová společnost
- Družstvo

Soukromoprávní nadace (fundace)

Podstatu nadace tvoří určitý majetkový substrát, sloužící předem určenému účelu.

NADACE:

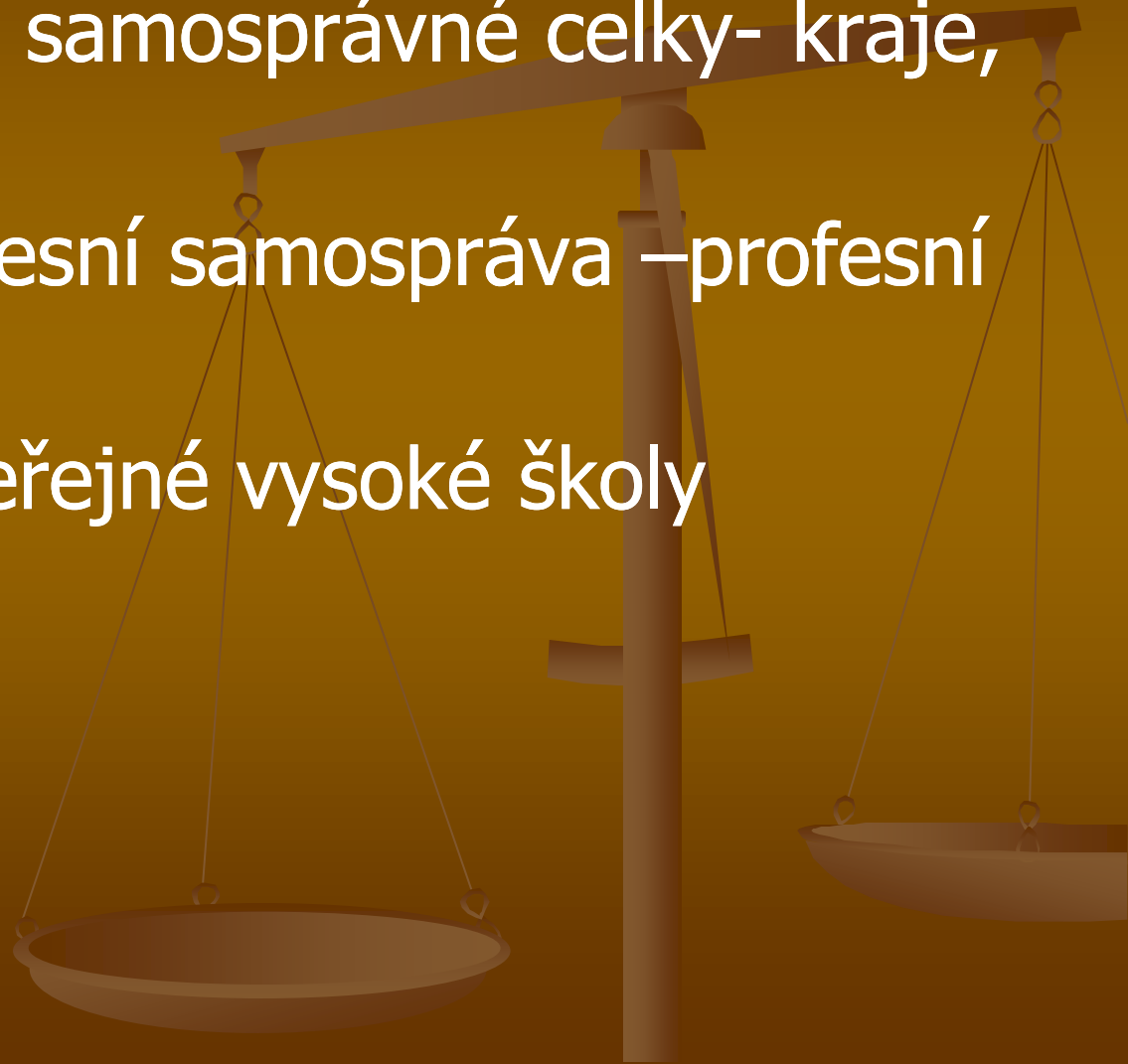
Nadace, nadační fondy (dle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních фондах)

ÚSTAVY:

Obecně prospěšná společnost (dle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech)

Veřejnoprávní korporace

- územní -územní samosprávné celky- kraje, obce
- zájmové – profesní samospráva –profesní komory
- ostatní, např. veřejné vysoké školy

Fondy veřejného práva

- **Pozemkový fond České republiky** (zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky)
- **Státní fond životního prostředí** (zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky)
- **Státní fond kultury České republiky** (zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky)
- **Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie** (zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie)
- **Fond dětí a mládeže** (zákon č. 113/1993 Sb., o Fondu dětí a mládeže České republiky).

Ústavy veřejného práva

- **Česká televize** (zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi)
- **Český rozhlas** (zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlase),
- **Česká tiskový kancelář** (zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři)
- **Další subjekty** (příspěvkové organizace) v režimu zákona č. 218/2000 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v ČR - rozpočtová pravidla republiky a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních orgánů.

STÁT

- **POKUD JE ÚČASTNÍK OBČANSKOPRÁVNÍCH VZTAHŮ JE PRÁVNICKOU OSOBOU (§ 21 OZ)**
- **zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích**
- **JEDNOTNÁ PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA**

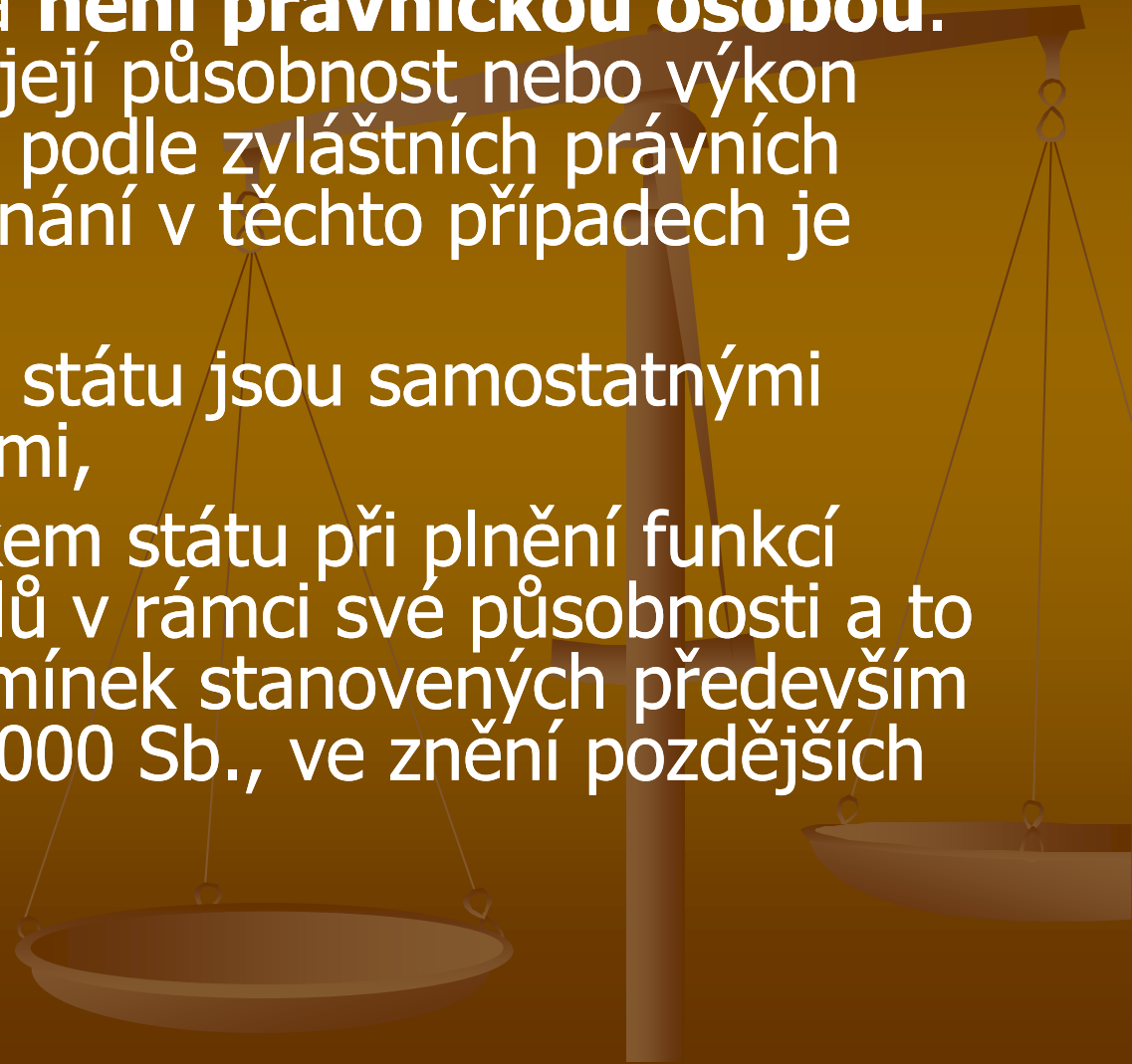

STÁT

- **Organizačními složkami státu** jsou ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon; obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu.

STÁT

- Organizační složka **není právnickou osobou**. Tím není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů a její jednání v těchto případech je jednáním státu.
- organizační složky státu jsou samostatnými účetními jednotkami,
- nakládají s majetkem státu při plnění funkcí státu a jiných úkolů v rámci své působnosti a to způsoby a za podmínek stanovených především zákonem č. 219/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jednání jménem státu

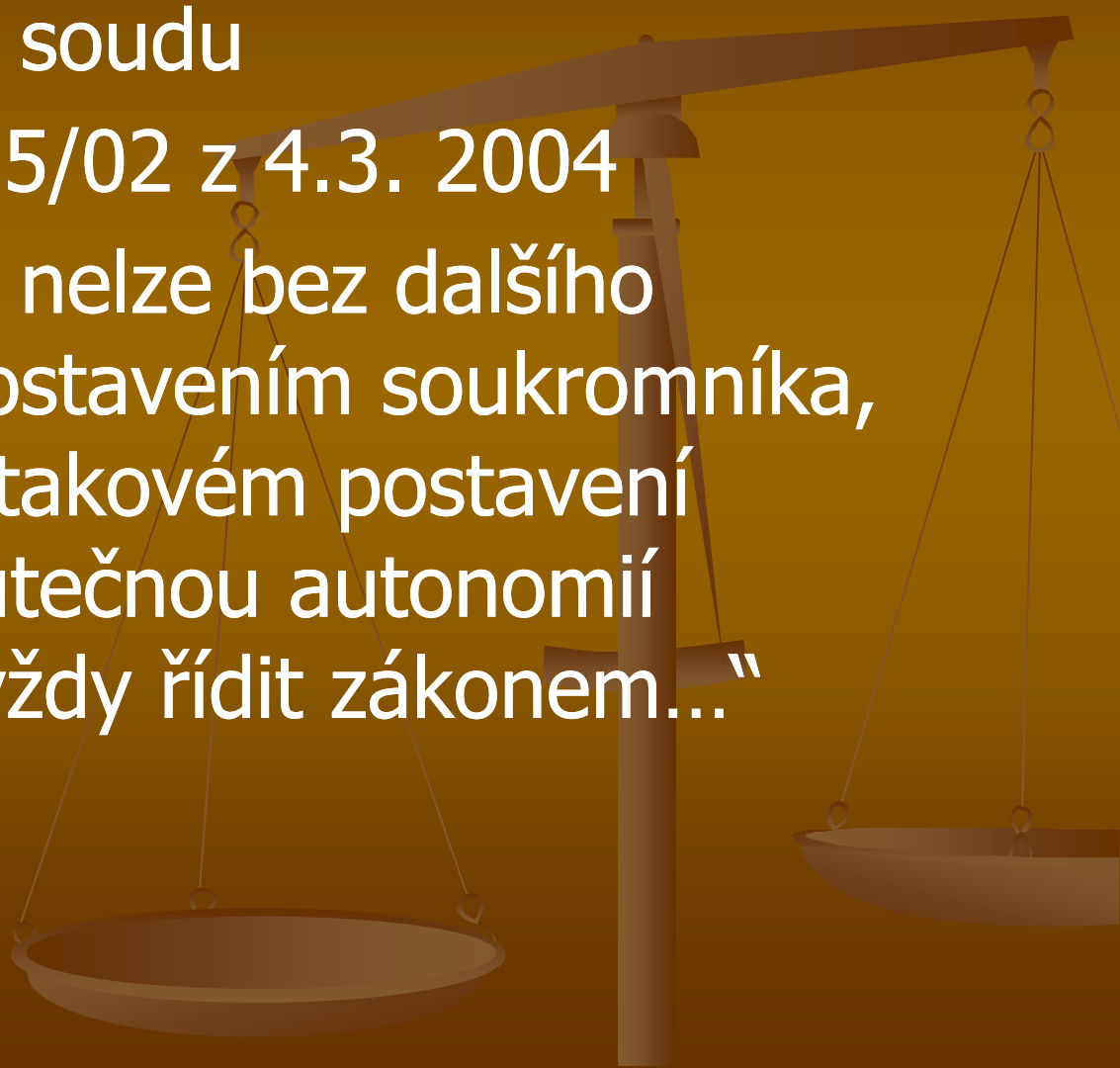
- Jménem státu činí právní úkony vedoucí organizační složky, jíž se tyto právní úkony týkají, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Ten může písemně pověřit i jiné vedoucí zaměstnance této organizační složky k určitým právním úkonům.
- Další zaměstnanci organizační složky mohou jménem státu činit právní úkony pouze v rozsahu stanoveném vnitřním předpisem organizační složky (§ 7 odst. 2).

SPECIFICKÉ POSTAVENÍ STÁTU

- Nález ústavního soudu

sp. zn. III. ÚS 495/02 z 4.3. 2004

- „Postavení státu nelze bez dalšího ztotožňovat s postavením soukromníka, protože stát i v takovém postavení nedisponuje skutečnou autonomií vůle....musí se vždy řídit zákonem...“

.....a to je vše.....

děkuji Vám za pozornost

